

Název a adresa školy:	Střední škola průmyslová a umělecká, Opava, příspěvková organizace, Praskova 399/8, Opava, 746 01
Název operačního programu:	OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost, oblast podpory 1.5
Registrační číslo projektu:	CZ.1.07/1.5.00/34.0129
Název projektu	SŠPU Opava – učebna IT
Typ šablony klíčové aktivity:	III/2 Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT (20 vzdělávacích materiálů)
Název sady vzdělávacích materiálů:	CJ I
Popis sady vzdělávacích materiálů:	Český jazyk I, 1. ročník
Sada číslo:	C-09
Pořadové číslo vzdělávacího materiálu:	17
Označení vzdělávacího materiálu: (pro záznam v třídní knize)	VY_32_INOVACE_C-09-17
Název vzdělávacího materiálu:	Hlavní principy českého pravopisu II
Zhotoveno ve školním roce:	2011/2012
Jméno zhotovitele:	Mgr. Šárka Šmehýlová

Hlavní principy českého pravopisu II

Psaní písmena ě, předpon s- (se-)/z- (ze-), souhláskových skupin a ú/ů

1. Psaní *pě* a *bě/bje, vě/vje*

- Po souhlásce **p** se nikdy nepíše **je** (*zpěv, pět*).
- Bje** a **vje** píšeme tehdy, je-li **b** či **v** součástí předpony a kořen začíná na **je-** (*ob-jednat, ob-jevit*), jinak se píše **bě** a **vě** (*hříbě, oběd*).
- Mně** píšeme tehdy, je-li v jiném tvaru slova nebo slovu odvozeném **n** nebo **ň** (*zapomněl - pomni, rozumně - rozumný*), jinak se píše *mě* (*uměl, měsíc*).
- Osobní zájmeno **já** má ve 2. a 4. p. **mě/mne** (pomůcka – **tě/tebe**), ve 3. a 6. p. **mně/mi** (jako **tobě/ti**).

2. Předpona s- (se-) /z- (ze-)

- Předponu **s** – píšeme ve významu směru dohromady (*scelit, spojit*), shora dolů a z povrchu pryč (*sjet, sčesat*) a v několika ustálených případech (*schovat, skončit, skonat, slevit, spáchat, stýskat si* apod.).
- Předpona **z** – se píše ve slovech s významem dokončení děje (*zkalit, zkřivit*), změny stavu (*zčernat, ztmavnout*) a v několika ustálených případech (*zkoumat, zpupný, způsob, zpytovat* apod.).

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

3. Psaní souhláskových skupin – ský, – ství, – stvo při odvozování příponami

- Je-li poslední souhláskou slova **ž, š, č, z**, nezmění se; **ž: pařížský; š: krkonošský, č: ledečský; z: slezský**; v množném čísle jsou *slezští, francouzští*.
- Je-li poslední souhláskou základového slova **c** a **s**, zjednodušují se **-s-ský** ve **-ský** (*tuniský, brandýský*) a **-c-ský** ve **-cký** (*lužický*).
- Je-li poslední souhláskou základového slova **k, h, ch**, mění se: **-k-ský** ve **-cký** (*otrocký*), **-h-ský** ve **-žský** (*pražský*), **-ch-ský** ve **-šský** (*adršpašský, lašský*), ale **ke jménu Čech je český**.
- Je-li poslední souhláskou základového slova **d, t, n, d', t', ň**, zůstávají skupiny nezměněny (*vídeňský*), u odvozenin z podstatných jmen vzoru **kuře**, kde je **-ck** (*knížecký*), a **-ctv-** za **-tstv-** (*knížectví*), ale **dětství, dětský**.
- U přídavných jmen odvozených od místních jmen **typu Hostinné** se píše pouze jedno **n** (*hostinský*).

4. Psaní ú/ů

- **ú** se píše na začátku slov (*úhel, ústrojí*), po předponě a na začátku druhé části složeniny (*neúroda, troj-úhelník*), v citoslovcích (*bú, hú, cukrú*), ve slově *ocún, fúze, múza, manikúra, túra, kúra, ragú, skútr* apod.;
- **ů** se píše uvnitř slova (*sůl, kůl*).

Praktická část

Vyhledejte v následujícím cvičení pravopisné nedostatky, zdůvodněte jejich pravopis

Kužel, pedikura, Akademie muzických umění, přezuvky, pravouhlý trojúhelník, modré květy ocunů, literatura, noční můra, prokuratúra, jehněčí ragú, zuročit, obědnávka, objem, matčino obětí, oběživo, zatmění Slunce, pěšina, oběžnice, příjemně, nezměrný, ztemělá noc, slamněnka, proměnlivost, vjezd, odmněna, přímá úměra, cukrú, zcelit, zkoumat, zpupný, shlédnout představení, zhlédnout z okna, zkosit hranu, zkosit trávu, stlouci psa, zužovat sukni, spad zplodin, pěvecké sdružení, spáchat zločin, černošský, adršpachšský, tužší, křechčí, kratší, lašský, slezský, sušický, byzancký, kladenský.

Doplňte:

Rozp-l jablko.

Tohle je bez-čelná debata.

P-jdeš dol-?

Vyšla nová brož-ra.

Mám rád dobrou literat-ru.

Hrdlička volá cukr-.

Továrna -hořela do základů.

Na horských loukách kvetou oc-ny.

Buď už konečně -ticha!

Jablka -černala a -červivěla.

Slavnosti -končily.

Musíš -lít vodu z brambor.

Neustále nám -těžovali podmínky.

Následující slovní spojení použijte ve větách:

Sedraný-zedraný, sběh-zběh, správa-zpráva, stuha-ztuha, svolání – zvolání, sleva-zleva.

Seznam použité literatury

- Sochrová, M.: *Český jazyk v kostce pro střední školy*. 2. vydání. Havlíčkův Brod: Fragment, 1999. ISBN 80-7200-338-0.